

BELGISCHE KAMER VAN
VOLKSVERTEGENWOORDIGERS

14 april 2008

ALGEMENE BELEIDSNOTA

**van de eerste minister
inzake Marien milieu (*)**

INHOUD

1. Inleiding	3
2. De impact van de menselijke activiteiten op het mariene milieu	3
3. De vier beleidspijlers voor het mariene milieu	4
4. Coördinatie	11

Voorgaande documenten:

Doc 52 **0995/ (2007/2008):**
001 tot 014: Algemene beleidsnota's.

(*) Overeenkomstig artikel 111 van het Reglement van de Kamer van volksvertegenwoordigers.

CHAMBRE DES REPRÉSENTANTS
DE BELGIQUE

14 avril 2008

NOTE DE POLITIQUE GÉNÉRALE

**du premier ministre
en matière de Milieu marin (*)**

SOMMAIRE

1. Introduction	3
2. Impact des activités humaines sur le milieu marin	3
3. Quatre piliers politiques pour le milieu marin	4
4. Coordination	11

Documents précédents:

Doc 52 **0995/ (2007/2008):**
001 tot 014: Notes de politique générale.

(*) Conformément à l'article 111 du Règlement de la Chambre des représentants.

cdH	:	centre démocrate Humaniste	
CD&V-N-VA	:	Christen-Democratisch en Vlaams/Nieuw-Vlaamse Alliantie	
Ecolo-Groen!	:	Ecologistes Confédérés pour l'organisation de luttes originales – Groen	
FN	:	Front National	
LDD	:	Lijst Dedecker	
MR	:	Mouvement Réformateur	
Open Vld	:	Open Vlaamse liberalen en democraten	
PS	:	Parti Socialiste	
sp.a - spirit	:	Socialistische partij anders - sociaal, progressief, internationaal, regionalistisch, integraal-democratisch, toekomstgericht.	
VB	:	Vlaams Belang	

<i>Afkortingen bij de nummering van de publicaties :</i>		<i>Abréviations dans la numérotation des publications :</i>	
DOC 52 0000/000 :	Parlementair document van de 52 ^e zittingsperiode + basisnummer en volgnummer	DOC 52 0000/000 :	Document parlementaire de la 52 ^{ème} législature, suivi du n° de base et du n° consécutif
QRVA :	Schriftelijke Vragen en Antwoorden	QRVA :	Questions et Réponses écrites
CRIV :	Voorlopige versie van het Integraal Verslag (groene kaft)	CRIV :	Version Provisoire du Compte Rendu intégral (couverture verte)
CRABV :	Beknopt Verslag (blauwe kaft)	CRABV :	Compte Rendu Analytique (couverture bleue)
CRIV :	Integraal Verslag, met links het definitieve integraal verslag en rechts het vertaald beknopt verslag van de toespraken (met de bijlagen) (PLEN: witte kaft; COM: zalmkleurige kaft)	CRIV :	Compte Rendu Intégral, avec, à gauche, le compte rendu intégral et, à droite, le compte rendu analytique traduit des interventions (avec les annexes) (PLEN: couverture blanche; COM: couverture saumon)
PLEN :	Plenum	PLEN :	Séance plénière
COM :	Commissievergadering	COM :	Réunion de commission
MOT :	moties tot besluit van interpellaties (beigekleurig papier)	MOT :	Motions déposées en conclusion d'interpellations (papier beige)

<i>Officiële publicaties, uitgegeven door de Kamer van volksvertegenwoordigers</i>	<i>Publications officielles éditées par la Chambre des représentants</i>
Bestellingen :	Commandes :
Natieplein 2	Place de la Nation 2
1008 Brussel	1008 Bruxelles
Tel. : 02/ 549 81 60	Tél. : 02/ 549 81 60
Fax : 02/549 82 74	Fax : 02/549 82 74
www.deKamer.be	www.laChambre.be
e-mail : publicaties@deKamer.be	e-mail : publications@laChambre.be

1. INLEIDING

Het mariene milieu is tegelijkertijd rijk, gevarieerd en complex. Het heeft een universele dimensie en is een bron van rijkdommen, zowel wat betreft de intrinsieke waarde van zijn biodiversiteit als op economisch gebied: zand- en grindwinning voor infrastructuurwerken en de bouwsector, windmolenenergie en inspanningen ter reductie van de uitstoot van broeikasgassen, visserij, maritiem transport, toerisme, genetisch materiaal en octrooien in domeinen zoals de gezondheid enz. België is een land aan de Noordzee met een hoge bevolkingsdichtheid en met een smalle en eveneens dichtbevolkte kuststrook. De Noordzee wordt langs de Belgische kust zowel economisch als toeristisch intens geëxploiteerd. Die menselijke activiteiten maken van het mariene milieu een thema waar we zorg moeten voor dragen. Bovendien zorgt de onmiskenbare klimaatverandering voor gevolgen op zee die een fundamentele uitdaging vormen voor onze toekomst.

Het beheer van een dergelijk domein vereist een geïntegreerde aanpak die de natuurwaarden met de diverse activiteiten op zee verzoent. Het is daarom ook een terrein waar een beleid gericht op duurzame ontwikkeling concreet kan worden toegepast in België. Daarnaast zorgt het grenzeloze karakter van de zee, voor een sterke internationale context waarbinnen een overkoepelende visie nodig is.

Binnen de DG Leefmilieu van de FOD Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu werd de dienst Marien Milieu opgericht en belast met het beheer van de milieuaspecten in samenhang met de andere federale beleidsaspecten. De sedert 2003 opgedane ervaring heeft duidelijk aangetoond dat de mogelijkheden er zijn om, zowel op nationaal niveau als op het internationale niveau, deze transversale aanpak voort te zetten.

2. DE IMPACT VAN DE MENSELIJKE ACTIVITEITEN OP HET MARIENE MILIEU

De algemene consensus die zich aftekent na lezing van de talrijke wetenschappelijke werken over de gevolgen van de druk uitgeoefend door de mens op het mariene milieu is de vaststelling van een vergevorderde aantasting van dit milieu. De voornaamste tendensen zijn de volgende:

- de mariene habitats zijn aangetast door de scheepvaart, de visserij, de bouwsector, de zand- en grindwinning, de aanleg van pijpleidingen en kabels en de klimaatveranderingen;

1. INTRODUCTION

Le milieu marin est riche, varié et complexe à la fois. Il est ouvert sur le monde et source de richesses tant pour la valeur intrinsèque de sa biodiversité qu'au niveau économique: extraction de sable et de gravier utilisés dans les travaux d'infrastructure et le secteur de la construction, énergie éolienne et efforts de réduction des émissions des gaz à effets de serre, pêche, transport maritime, tourisme, matériel génétique et brevets relatifs à des domaines comme la santé, etc. La Belgique est un pays riverain de la mer du Nord dont la densité de population est élevée. Il en va de même pour sa petite zone littorale. Le long de la côte belge, la mer du Nord est intensément exploitée, et ce, tant sur le plan économique que sur le plan touristique. Ces activités humaines font que la thématique du milieu marin mérite que l'on prenne soin d'elle. De plus, les changements climatiques indéniables engendrent des répercussions sur la mer répercussions qui constituent un défi fondamental pour notre avenir.

La gestion d'un tel domaine nécessite une approche intégrée qui concilie les valeurs naturelles avec les diverses activités en mer. C'est également la raison pour laquelle il s'agit, en Belgique, d'un espace où une politique axée sur le développement durable peut être mise en œuvre de manière concrète. En outre, le caractère infini de la mer implique un contexte fortement international dans lequel s'impose une vision faitière.

Le service Milieu marin a été créé au sein de la DG Environnement du SPF Santé Publique, Sécurité de la Chaîne Alimentaire et Environnement. Ce service a été chargé de la gestion des aspects environnementaux en liaison avec les autres aspects de la politique fédérale. L'expérience acquise depuis 2003 a clairement démontré qu'existent des possibilités en vue de poursuivre cette approche transversale, et ce, tant au niveau national qu'international.

2. IMPACT DES ACTIVITÉS HUMAINES SUR LE MILIEU MARIN

Une dégradation avancée, tel est le constat qui se dégage du consensus général fondé sur les nombreux ouvrages scientifiques portant sur les impacts des pressions qu'exerce l'homme sur le milieu marin. Les principales tendances observées sont les suivantes:

- la navigation, la pêche, le secteur de la construction, l'extraction de sable et de gravier, la pose de pipelines et de câbles et les changements climatiques portent atteinte aux habitats marins;

– er is nog steeds een **uitputting van de levende mariene rijkdommen** aan de gang waardoor deze, alsook niet geviseerde soorten en habitats, met uitroeiing zijn bedreigd;

– hoewel de **chemische vervuiling van de Noordzee stilaan afneemt**, moet men echter zeer waakzaam blijven voor de «**nieuwe chemische stoffen**», de **nutriënten en de radioactieve stoffen**. Ook de vele operationele, illegale of incidentele lozingen van koolwaterstoffen tasten het mariene milieu aan.

3. DE VIER BELEIDSPIJLERS VOOR HET MARIENE MILIEU

Het **duurzaam beheer en de bescherming van het mariene milieu** zijn toegespitst op vier beleidspijlers waaraan wij tijdens deze legislatuur willen werken:

3.1. **Duurzaam beheer** van de menselijke activiteiten op zee

De uitoefening van de meeste menselijke activiteiten op zee kadert binnen een systeem van **milieuvergunningen en -machtigingen**, gebaseerd op de wetenschappelijke evaluatie van hun impact op het mariene milieu.

Daarnaast is de **strijd om ruimte op zee**, daarbij inbegrepen ruimte voor natuurbehoud, de laatste jaren significant toegenomen. Vandaag is een onderzoek van de opportuniteit van elke (nieuwe) activiteit vanuit het perspectief van duurzame ontwikkeling, nog meer dan vroeger, onontbeerlijk geworden, zowel in een nationale als in een internationale context.

Daarom moet de impact op het leefmilieu geïntegreerd worden in een totaalbeoordeling met de economische en sociale impact.

Deze nieuwe fase moet ontwikkeld, geleid en geïntegreerd worden op het niveau van de federale administratie, met de 'stakeholders', om te evolueren tot een echt «mariene kadaster».

De rol van de **dienst Marien Milieu**, in de hoedanigheid van begunstigde van de wetenschappelijke en technische ondersteuning door de **Beheerseenheid van het Mathematisch Model van de Noordzee (BMM)**, is impliciet opgenomen in de bestaande regelgeving. De praktische modaliteiten hieromtrent worden afgesproken om de Dienst Marien Milieu de mogelijkheid te geven de Minister te adviseren over vergunningen en machtigingen op een manier die het best rekening houdt met de drie pijlers van duurzame ontwikkeling. Deze actie kadert volledig binnen de nieuwe verplichtingen betreffende de duurzame ontwikkelingseffectbeoordeling (DOEB) en betreffende de strategische environmental assessments (SEA).

– l'épuisement des richesses que représente le vivant marin, en ce compris des espèces et des habitats non visés, se poursuit toujours et les menace d'extinction.

– bien que la pollution chimique de la mer du Nord décroisse peu à peu, un haut niveau de vigilance reste cependant requis pour les «nouvelles substances chimiques», les nutriments et les substances radioactives. Les nombreux déversements opérationnels, illégaux ou accidentels d'hydrocarbures dégradent également le milieu marin.

3. QUATRE PILIERS POLITIQUES POUR LE MILIEU MARIN

La gestion durable et la protection de l'environnement marin s'articulent autour des quatre piliers politiques suivants, auxquels nous voulons nous atteler dans le courant de cette législature:

3.1. *Gestion durable des activités humaines en mer*

L'exercice de la plupart des activités humaines en mer s'inscrivent dans un système de permis et d'autorisations environnementales qui se base sur l'évaluation scientifique de leurs incidences sur le milieu marin.

De surcroît, la compétition pour l'espace en mer, y compris à des fins de protection de la nature, a sensiblement augmenté ces dernières années. Aujourd'hui, plus encore qu'avant, il est devenu incontournable d'examiner l'opportunité de chaque (nouvelle) activité dans une perspective de développement durable, et ce, à la fois dans un contexte national et international.

De ce fait, les impacts sur l'environnement doivent être intégrés au sein d'une évaluation totale incluant les impacts sociaux et économiques.

Cette nouvelle phase doit être développée, conduite et intégrée au niveau de l'administration fédérale, avec les stakeholders, afin d'évoluer vers un véritable «cadastre marin».

Le rôle du service Milieu marin, en sa qualité de bénéficiaire du soutien scientifique et technique de l'Unité de gestion du modèle mathématique de la mer du Nord (UGMM), a été intégré implicitement dans la réglementation actuelle. Les modalités pratiques seront convenues en la matière afin de permettre au service Milieu marin de conseiller le Ministre au sujet de permis et d'autorisations en intégrant au mieux les trois piliers du développement durable. Cette action s'inscrit entièrement dans le cadre des nouvelles obligations concernant l'Évaluation d'incidence des décisions sur le développement durable (EIDDD) et les Évaluations environnementales stratégiques (EES).

3.2. Bescherming van de mariene biodiversiteit

De laatste jaren groeide de bescherming van de mariene biodiversiteit uit tot een belangrijk thema in het internationaal leefmilieubeleid. Mediacampagnes en nieuwe wetenschappelijke inzichten hebben dit thema onder de aandacht van het brede publiek gebracht. In 2008-2009 wordt op internationaal niveau bijzondere aandacht besteed aan de mariene biodiversiteit; daarnaast moet tegen 2010 het verlies van biodiversiteit tot stilstand worden gebracht; het «rendez-vous» van 2010 valt samen met het Belgische voorzitterschap van de EU en mag niet gemist worden.

De discussies over de bescherming en de instandhouding van de levende rijkdommen hebben zowel betrekking op de genetische rijkdommen, de soorten, als de ecosystemen. Een zeer belangrijk deel van de mariene biodiversiteit bevindt zich in internationale wateren. De bescherming van deze natuurwaarden vormt een belangrijke verdragsrechtelijke verplichting en vereist intensieve samenwerking in het kader van verschillende regionale en globale leefmilieuverdragen. Binnen het Belgisch mariene territorium is de dienst Marien Milieu bevoegd. Het is dus logisch dat deze dienst namens België de verantwoordelijkheid op zich neemt om in te staan voor het beschermen en in stand houden van de levende rijkdommen in volle zee en hiertoe dus ook voorstellen formuleert.

België kan zich de komende jaren profileren op verschillende dossiers. In navolging van een brede coalitie wetenschappers riep de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties reeds verschillende keren op tot bijkomende inspanningen ter bescherming van kwetsbare mariene ecosystemen in internationale wateren. Een van de meest efficiënte manieren om te voorkomen dat deze onomkeerbare schade ondervinden, is de afbakening van beschermde gebieden voor bepaalde kwetsbare soorten en habitats. Momenteel worden de criteria voor bescherming opgesteld, en wordt nagegaan waar de rijkste, meest kwetsbare gebieden voorkomen. In een tweede fase kan een beschermingsstatuut toegekend worden aan deze gebieden. Een constructief engagement van landen als België zal onontbeerlijk blijken voor de succesvolle afronding van deze oefening.

De rechtstreekse bescherming van kwetsbare soorten is een ander belangrijk aandachtspunt van de dienst Marien Milieu. De populaties van een omvangrijk aantal mariene soorten zijn de laatste decennia dramatisch in omvang afgenomen, en zijn nu met uitsterven bedreigd. Dit is onder meer het geval voor haaien, een soortengroep waarvan de bescherming de komende jaren hoog op de internationale politieke agenda zal staan. Ondanks het feit dat de haai, naast de walvis,

3.2. Protection de la biodiversité marine

La protection de la biodiversité marine est devenue, ces dernières années, un thème majeur de la politique internationale de l'environnement. Des campagnes médiatiques et de nouvelles vues scientifiques ont focalisé l'attention du public sur ce thème. En 2008-2009, une attention particulière sera accordée, au niveau international, à la biodiversité marine; par ailleurs, le recul de la biodiversité devra être jugulé d'ici 2010; le «rendez-vous» de 2010 coïncidera avec la présidence belge de l'UE et ne pourra pas être manqué.

Les débats sur la protection et la conservation des richesses que représente le vivant portent à la fois sur les richesses génétiques, sur les espèces et les écosystèmes. Une partie très importante de la biodiversité marine se situe dans les eaux internationales. La protection de ces valeurs naturelles constitue une obligation conventionnelle et requiert une coopération intense dans le cadre de diverses conventions environnementales régionales et globales. Le territoire marin belge relève de la compétence du service Milieu marin. C'est donc ce service qui, logiquement, porte la responsabilité, au nom de la Belgique, d'assurer la protection et la conservation des richesses du vivant de la haute mer et qui formule des propositions à cet effet.

Dans les années à venir, la Belgique pourra se positionner au sujet de plusieurs dossiers. À l'instar d'une large coalition de scientifiques, l'Assemblée générale des Nations unies a déjà lancé, à plusieurs reprises, un appel à multiplier les efforts de protection des écosystèmes marins vulnérables dans les eaux internationales. Un des moyens les plus efficaces pour éviter que ces écosystèmes ne subissent des dommages irréversibles consiste à délimiter des zones protégées pour certaines espèces et certains habitats vulnérables. Les critères de protection sont actuellement en voie d'élaboration. L'on évalue également où se situent les zones les plus riches et les plus vulnérables. Dans une seconde phase, un statut de protection peut être attribué à ces zones. Un engagement constructif de la part de pays comme la Belgique se révélera indispensable pour mener à bien cet exercice.

La protection directe d'espèces vulnérables constitue une autre question prioritaire pour le service Milieu marin. Les populations d'un nombre considérable d'espèces maritimes ont dramatiquement décliné ces dix dernières années, au point d'être menacées d'extinction. C'est notamment le cas des requins qui regroupe des espèces dont la protection sera inscrite, dans les années à venir, à l'agenda politique international. Malgré le fait que le requin, outre la baleine, constitue le symbole principal de

het belangrijkste symbool voor het leven in zee, bestaat er nog geen functioneel regime dat moet instaan voor hun bescherming. De bescherming van haaien, vormt een mogelijk dossier waarop België zich gedurende de komende jaren positief op zou kunnen engageren door hun zaak te gaan bepleiten in de belangrijkste relevante fora, met het oog op het bekomen van een gepaste beschermings- en instandhoudingsregeling. Het stellen van prioriteiten past in het kader van een actie ter optimalisering van de inspanningen op het gebied van instandhouding.

Vanaf 2008 zal de dienst Marien Milieu werken aan het opstellen van «beleidsplannen» voor het beheren van de beschermde mariene gebieden, die in 2005 zijn vastgelegd. Daartoe zal de dienst Marien Milieu zich baseren op de bestaande gebruikersovereenkomsten en zal het de gebruikers van de mariene gebieden betrekken bij het uitstippelen van een echt actieprogramma dat moet leiden tot een optimale bescherming van de betrokken soorten en habitats.

Het project «*Fishing For Litter*» wordt in 2008 verder gepromoot.

De dienst Marien Milieu zal ook ingaan op de vraag van de Europese Commissie om in 2008, in de Exclusieve Economische Zone van België, beschermde mariene zones voor te stellen in het kader van het netwerk **Natura 2000**. Dit soort van acties is trouwens ten zeerste actueel op Europees en op wereldvlak.

Wat betreft de **bescherming van scheepswrakken**, zal de dienst Marien Milieu de verenigbaarheid bestuderen van de beschermingsmaatregelen voor het behoud van de natuur en deze voor het behoud van het historisch patrimonium.

In het kader van het «**geïntegreerd beheer van de kustzones**», zal de dienst Marien Milieu samenwerken met de actoren die ook werkzaam zijn op het grensgebied land-zee.

Inzake de **visserij-activiteiten**, zal de dienst Marien Milieu nauw samenwerken met de Vlaamse overheid, teneinde de visserij-activiteiten te verzoenen met het beleid ter bescherming van het mariene milieu. Hierbij is het van belang om te zoeken naar een pragmatische modus operandi waarin iedereen zich kan terugvinden en dit zowel voor de nationale, de Europese als de internationale dossiers.

Wat het **mariene transport** betreft, zal de dienst Marien Milieu onverwijd zijn partnerschap met de Federale Overheidsdienst Mobiliteit verstevigen met het oog op een optimale bijdrage aan de procedures van IMO-MEPC (Marine Environment Protection Committee van

la vie marine, il n'existe pas encore de régime fonctionnel devant garantir sa protection. La protection des requins représente un dossier potentiel sur lequel la Belgique pourrait s'engager positivement ces prochaines années, en plaidant leur cause dans les principaux forums pertinents en vue d'obtenir un régime de protection et de conservation adapté. La définition de priorités s'inscrit dans un exercice d'optimisation des efforts consentis en matière de conservation.

Le service Milieu marin s'attellera, dès 2008, à l'établissement des «plans politiques» de gestion des zones marines protégées définies en 2005. A cet effet, le service Milieu marin se basera sur les accords d'utilisateurs existants et associera les utilisateurs des espaces marins à l'élaboration d'un véritable programme d'action qui mènera à une protection optimale des espèces et habitats concernés.

L'on poursuivra la promotion du projet *Fishing For Litter* en 2008.

Dans le cadre de son action, le service Milieu marin répondra également à la demande de la Commission européenne de désigner en 2008, dans la Zone économique exclusive belge, des zones marines protégées au profit du réseau Natura 2000. Ce genre d'action est d'ailleurs on ne peut plus d'actualité aux niveaux européen et mondial.

En ce qui concerne la protection des épaves, le service Milieu marin étudiera la compatibilité entre les mesures de protection à des fins de conservation de la nature et celles à des fins de conservation du patrimoine historique.

Dans le cadre de la «gestion intégrée des zones côtières», le service Milieu marin collaborera avec les acteurs qui sont également actifs dans la zone frontière littoral-mer.

En ce qui concerne les activités de pêche, le service Milieu marin coopérera étroitement avec les autorités flamandes afin de concilier activités de pêche et politique de protection du milieu marin. Ce qui importe à cet effet, c'est de trouver un modus operandi pragmatique dans lequel tout le monde se retrouve, et ce, pour les dossiers nationaux, européens et internationaux.

Pour ce qui est du transport maritime, le service Milieu marin renforcera au plus vite son partenariat avec le Service Public Fédéral Mobilité pour optimiser sa contribution aux procédures d'IMO-MEPC (Comité pour la protection de l'environnement marin de l'Organisation

de Internationale Maritieme Organisatie), aan het EU Groenboek Europees Maritiem Beleid, aan het Europees Agentschap voor Maritieme Veiligheid, en aan de conclusies van de zesde Noordzeeconferentie over het «Clean ship concept».

Deze integratie van het milieuaspect is ook volledig verantwoord voor wat betreft de exploratie van de genetische bronnen in zee, die zal evolueren tegen 2008-2011. Op korte termijn moet de strategische keuze gemaakt worden, tussen enerzijds een beleid gericht op instandhouding van die bronnen (met alle voorzorgsmaatregelen van dien) en anderzijds een beleid gericht op toegang tot en verdeling van de voordelen (wat kan worden geassocieerd met leegroven, met een minimumalibi aan voorzorgsmaatregelen). In dit debat zal de dienst Marien Milieu op een pragmatische manier pleiten voor een beleid gericht op instandhouding van de bronnen.

Een succesvolle verdere opvolging van deze materie zal in de eerste plaats een duidelijk politiek engagement vereisen, gecombineerd met een voldoende sterke tijdsinvestering vanuit de dienst Marien Milieu. Actieve deelname aan buitenlandse vergaderingen, communicatie, bewustmakingsacties, uitwisselingen met gespecialiseerde organisaties zoals IUCN (International Union for the Conservation of Nature), en de uitvoering van eventuele aanvullende studies, zijn activiteiten met mogelijke budgettaire implicaties.

Naast de eigen inspanningen op dat vlak, wordt er door de dienst Marien Milieu ook gestapt naar acteurs zoals de POD Wetenschapsbeleid die nog veel «vragen» van de politieke «eindverbruiker» moet beantwoorden en naar DGOS die ervoor moet kunnen zorgen dat de Belgische steun aan tal van internationale processen, coherent blijft met ons leefmilieubeleid. Alleen door alle inspanningen op een coherente manier in te schakelen, wordt er optimaal bijgedragen aan een succesvol resultaat tegen 2010.

3.3. Toezicht op de kwaliteit van het mariene milieu

Ons mariene milieu is de enige plaats waar de federale overheid aan milieumonitoring doet. Deze regelmatige controle van de gezondheidstoestand van ons uitgestrekte mariene natuurgebied is absoluut noodzakelijk om duurzame beleidslijnen te kunnen uitstippelen.

De verplichtingen in dit verband zijn gedurende de laatste jaren sterk toegenomen; ze vloeien voort uit de uitbreiding van de menselijke activiteiten op zee en de nieuwe internationale regels: de Kaderrichtlijn Water die een maandelijkse monitoring oplegt in plaats van een jaarlijkse, de Europese «vogel»- en «HABITAT»-richtlijnen, de vijf strategieën van OSPAR (Convention for the

maritime internationale), au Livre Vert de l'UE sur la Politique maritime européenne, à l'Agence européenne pour la sécurité maritime et aux conclusions de la 6e Conférence de la mer du Nord au sujet du Clean Ship concept.

L'intégration de la dimension environnementale se justifie également pleinement en ce qui concerne l'exploration des sources génétiques maritimes qui évoluera à l'horizon 2008-2011. Il conviendra d'opérer un choix stratégique, à court terme, entre d'une part une politique visant la conservation de ces sources (avec son lot de mesures préventives) et, d'autre part, une politique visant l'accès et le partage des avantages (assimilable au pillage, à un alibi minimal de mesures préventives). Dans le cadre de ce débat, le service Milieu marin plaidera, de manière pragmatique, pour une politique axée sur la conservation des sources.

La poursuite fructueuse de cette matière exigera avant tout un engagement politique clair, combiné à un investissement temporel suffisamment important du service Milieu marin. La participation active à des réunions à l'étranger, la communication, les actions de sensibilisation, les échanges avec des organisations spécialisées comme l'IUCN (International Union for the Conservation of Nature) et la réalisation d'études complémentaires éventuelles sont autant d'activités qui peuvent avoir des répercussions budgétaires.

Outre ses propres efforts spécifiques sur ce plan, le service Milieu marin s'adresse également à des acteurs tels que le SPP Politique scientifique, qui doit encore répondre à de nombreuses «questions» du «consommateur final» politique, et à la DGCD, qui doit pouvoir assurer la cohérence entre le soutien de la Belgique à une multitude de processus internationaux et notre politique environnementale. Seule la mise en œuvre cohérente de tous les efforts contribuera de manière optimale à un résultat fructueux d'ici 2010.

3.3. Surveillance de la qualité du milieu marin

Notre milieu marin est le seul endroit où les autorités fédérales exercent un monitoring environnemental. Cette surveillance régulière de l'état de santé de notre vaste espace naturel marin est indispensable pour pouvoir définir des stratégies politiques durables.

Les obligations en la matière ont fortement augmenté ces dernières années; elles résultent du développement des activités humaines en mer et des nouvelles règles internationales: la Directive-cadre sur l'eau qui nous impose un monitoring mensuel et non plus annuel, les directives européennes «HABITAT» et «Oiseaux», les cinq stratégies d'OSPAR (Commission pour la protection

Protection of the Marine Environment of the North-East Atlantic), de **Europese Mariene Strategie**, enz.

Het merendeel van die fora én de recente wetgeving op nationaal niveau vereisen dat er **evaluatieverslagen worden voorbereid van de toestand van het milieu**. Deze verslagen zijn geen opsomming van cijfers, maar vergen veeleer ernstig denkwerk om te kunnen antwoorden op de vragen van de beleidsmakers. De Dienst Marien Milieu zal samen met de BMM en de POD Wetenschapsbeleid onderzoeken hoe het soort (wetenschappelijke) producten die ter beschikking worden gesteld, kan worden aangepast en geoptimaliseerd.

Rekening houdend met dit alles en gelet op de omvang van de verplichtingen inzake monitoring, zullen bijkomende inspanningen nodig zijn, wil men niet het gevaar lopen om in strijd te zijn met de wet en de internationale regels en om niet langer in staat te zijn een bepaalde richting te kunnen geven aan het beheersbeleid van het mariene milieu.

Ook de **Paardenmarkt**, een oude munitiestortplaats voor de Belgische kust dient verder opgevolgd te worden, zowel voor wat betreft sedimentatie- en erosiezones als voor wat betreft bodem- en waterkwaliteit. De permanente verbetering van de meettechnieken op deze site, maakt deel uit van de internationale afspraken rond munitiestortplaatsen.

3.4. Preventie van en **bescherming tegen mariene verontreiniging**

Het maritieme transport is in 10 jaar tijd enorm toegenomen en dus ook de kansen dat er zich een **scheepsramp** voordoet (cfr. Tricolor, Prestige, enz). De **illegale lozingen**, waarover weliswaar minder bericht wordt in de media, maken het merendeel uit van alle lozingen en vereisen dat er herhaaldelijk wordt opgetreden. Een dergelijk beleid is in de allereerste plaats bedoeld om de schuldigen af te schrikken en om hen een verantwoordelijkheidsbesef bij te brengen op het vlak van milieurespect en ook om hen te leren preventief en verantwoord te werk te gaan, waarbij toch wordt gewezen op de mogelijkheid om op te treden in geval van mariene vervuiling. Daartoe zullen we:

- **toezicht houden vanuit de lucht** op zeeverontreiniging (en op de menselijke activiteiten die een impact hebben op het milieu). Dit past in het kader van:
- **de deelname van België aan de gezamenlijke regionale inspanningen op het gebied van toezicht** op de verontreiniging van de Noordzee vanuit de lucht in het kader van het **Akkoord van Bonn**;

du milieu marin de l'Atlantique du Nord-est), la Stratégie marine de l'EU , etc.

La plupart de ces forums, ainsi que les récentes législations au niveau national, requièrent la préparation de rapports d'évaluation de l'état de l'environnement. Ceux-ci ne constituent pas une énumération de chiffres mais exigent plutôt un important exercice de réflexion afin de répondre aux questions que posent les décideurs. Le service Milieu marin va étudier, avec le concours de l'UGMM et du SPP Politique Scientifique, comment ajuster et optimiser le type de produits (scientifiques) qui sont mis à disposition.

Compte tenu de tout cela et vu l'ampleur des obligations de monitoring, des efforts supplémentaires seront nécessaires pour ne pas courir le risque de contrevenir à la loi et aux règles internationales et ne plus pouvoir orienter les politiques de gestion du milieu marin.

Il s'agira de prolonger le suivi du Paardenmarkt, un ancien dépôt de munitions du littoral belge, et ce, tant en ce qui concerne les zones de sédimentation et d'érosion que la qualité des sols et de l'eau. L'amélioration permanente des techniques de mesure sur ce site fait partie intégrante des accords internationaux concernant les dépôts de munitions.

3.4. *Prévention de pollutions marines et protection contre ces dernières*

Le transport maritime a énormément augmenté depuis 10 ans, entraînant dans son sillage des risques plus élevés de catastrophes maritimes (cf. le Tricolor, le Prestige, etc.). Les déversements illégaux, bien que moins médiatisés, constituent la majorité des déversements et nécessitent des interventions récurrentes. Une telle politique a pour vocation première de dissuader les coupables, de les responsabiliser en matière de respect environnemental et de leur inculquer des procédures préventives et responsables, tout en assurant une capacité d'intervention en cas de pollutions marines. A cet effet, nous:

- opérerons une surveillance aérienne des pollutions marines (et des activités humaines ayant un impact sur l'environnement). Ceci relève du cadre de:
- la participation de la Belgique à l'effort régional conjoint en matière de surveillance aérienne, dans le cadre de l'Accord de Bonn, de la pollution des eaux de la mer du Nord;

– de activiteit van controle en toezicht op de menselijke activiteiten die voortvloeit uit de toepassing van de Wet van 20 januari 1999 ter bescherming van het mariene milieu in de zeegebieden onder de rechtsbevoegdheid van België;

– de activiteit die voortvloeit uit de uitoefening van de soevereine rechten van België over zijn Exclusieve Economische Zone op zee, zoals vastgelegd door het verdrag van de Verenigde Naties inzake het recht van de zee (UNCLOS, 1982).

ACTIE: er voor zorgen dat de vervuilers zo veel mogelijk op heterdaad worden betrapt door het optimaliseren van de operationele toezichtmethodes. Er is in 2008 een programma voor controle vanuit de lucht met helikopters en via satellietbeelden; dit ter ondersteuning van de controle per vliegtuig die ten einde loopt in de komende jaren. De concrete oplossingen voor de voortzetting van deze toezichtactiviteit zullen er vanaf 2008 moeten komen met het oog op het nakomen van onze nationale en internationale verbintenissen (Wet van 20 januari 1999 ter bescherming van het mariene milieu in de zeegebieden onder de rechtsbevoegdheid van België en Akkoord van Bonn).

Deze oplossingen hebben betrekking op:

– het verkennen van nieuwe methodes en platforms voor toezicht (2008);

– de keuze van en de investering in nieuwe platforms en uitrustingen en teams voor toezicht (2008-2010).

– zorgen voor een betere vervolging van de overtreders dankzij toegewijde magistraten en gerechtelijke en strafprocedures die afgestemd zijn op het internationale niveau. Sinds kort is er een netwerk van magistraten uit de landen van de Noordzee (NSN – North Sea Network of Investigators and Prosecutors) en dat heeft reeds zijn nut bewezen. De dienst Marien Milieu zal een drijvende kracht zijn en zal instaan voor het begeleiden en adviseren van de Belgische magistraten die deel uitmaken van dit netwerk.

– zorgen voor een optimale inzet van de middelen voor het bestrijden van de vervuiling op zee:

1) De strijd tegen de verontreiniging past in het kader van de medewerking van België aan het regionale streven naar samenwerking op het gebied van bestrijding van de verontreiniging van de Noordzee in het kader van het Akkoord van Bonn. Het is een activiteit die voortvloeit uit de toepassing van de MMM-wet ter bescherming van de ecologische kwaliteit van de zeegebieden van België

– l'activité de contrôle et de surveillance des activités humaines découlant de la mise en œuvre de la loi du 20 janvier 1999 visant la protection du milieu marin dans les espaces marins sous juridiction de la Belgique;

– l'activité découlant de l'exercice des droits souverains de la Belgique sur sa Zone économique exclusive en mer du Nord tels que définis par la Convention des Nations unies sur le Droit de la mer (UNCLOS, 1982).

ACTION: maximaliser la prise en flagrant délit des pollueurs en optimisant les méthodes de surveillance opérationnelle. Un programme de surveillance aérienne par hélicoptères et d'exploitation d'images satellites est actif en 2008; il soutient la surveillance par avion qui touchera à sa fin dans les années à venir. Les solutions concrètes pour assurer la continuité de cette activité de surveillance devront se profiler dès 2008 afin de respecter nos engagements nationaux et internationaux (Loi du 20 janvier 1999 visant la protection du milieu marin dans les espaces marins sous juridiction de la Belgique et Accord de Bonn).

Ces solutions concernent:

– l'exploration de nouvelles méthodes et plates-formes de surveillance (2008);

– le choix de nouvelles plates-formes et de nouveaux équipements et équipes de surveillance (2008-2010) ainsi que les investissements y afférents.

– améliorerons la poursuite des contrevenants grâce à des magistrats dédiés et des procédures judiciaires et pénales harmonisées à l'échelle internationale. Un réseau de magistrats des pays de la mer du Nord existe depuis peu (NSN – North Sea Network of Investigators and Prosecutors). Ce dernier a déjà démontré son utilité. Le service Milieu marin jouera un rôle moteur en assistant et en conseillant les magistrats belges qui participent à ce réseau.

– optimiserons le déploiement de moyens de lutte contre la pollution maritime:

1) La lutte contre la pollution relève de la participation de la Belgique à l'effort de coopération régionale en matière de lutte contre la pollution des eaux de la mer du Nord dans le cadre de l'Accord de Bonn. Cette activité découle de la mise en œuvre de la loi MMM pour la protection de la qualité écologique des espaces marins de la Belgique, et, en particulier, des mesures

en in het bijzonder uit de maatregelen betreffende de organisatie van de bestrijding van de vervuiling van de zee (operationele plannen). Het is tevens een activiteit die voortvloeit uit de uitoefening van de soevereine rechten van België over zijn Exclusieve Economische Zone zoals vastgelegd door het Verdrag van de Verenigde Naties inzake het recht van de zee (UNCLOS, 1982).

ACTIES: Het ratificatieproces voor het OPRC-Verdrag (1990) en zijn OPRC-HNS-Protocol (2000) zal opgestart worden om België in lijn te brengen met zijn Europese buurlanden. In eerste instantie is er een studie nodig over een technische updating om pollutiebestrijdingsmiddelen en technieken (die snel evolueren) zo goed mogelijk af te stemmen op de risico's. Het scheepvaartverkeer is in tien jaar tijd aanzienlijk toegenomen en dus ook de hoeveelheid en de aard van de vervoerde goederen. Ten slotte zal het personeel dat voor deze activiteit ingezet wordt binnen de dienst Marien Milieu, in overeenstemming gebracht worden met de noden betreffende de interventiecapaciteit op het terrein, teneinde de internationale standaarden en verplichtingen tot voorkoming en bestrijding van mariene vervuiling te respecteren.

2) De partnerships: het inzetten van het materiaal gebeurt met de hulp van de Civiele Bescherming en Defensie en in samenwerking met de DAB Vloot van het Vlaamse Gewest. **ACTIE:** de uitstekende samenwerking met de Civiele Bescherming (voor het inzetten van de middelen) kan als voorbeeld dienen voor de voorbereiding van gelijkaardige operationele partnerships met Defensie en met de Politie.

De omzetting van de richtlijn 2004/35 in verband met milieuschade (beginsel 'de vervuiler betaalt') was in 2007 een prioriteit. De Wet op het Mariene Milieu werd daartoe aangepast en een deel van de praktische beschikkingen is opgenomen in een koninklijk besluit dat in november 2007 is verschenen en waarbij de exploitanten die verantwoordelijk zijn voor milieuschade of milieuverstoring verplicht zijn om herstelmaatregelen voor te stellen en te bekostigen. **ACTIE:** Aangezien niet alles «herstelbaar» is, bepaalt de Wet evenwel dat dit systeem zou worden aangevuld met een ander, nog uit te werken KB ter dekking van de «niet-herstelbare» schade of milieuverstoring. Hiervoor moeten verschillende pistes worden overwogen en moet worden nagegaan welke de «compensatiemogelijkheden» zijn en dit binnen een multidisciplinaire context zodat dit in 2010 resultaten kan opleveren.

De kosten die gepaard gaan met de verschillende interventies van de dienst Marien Milieu (inperkingsmaatregelen, herstelmaatregelen of preventieve maatregelen) zijn momenteel een «zuiver verlies» daar ze niet kunnen

concernant l'organisation de la lutte contre la pollution marine (plans opérationnels). C'est également une activité découlant de l'exercice des droits souverains de la Belgique sur sa Zone économique exclusive tels que définis par la Convention des Nations unies sur le Droit de la mer (UNCLOS, 1982).

ACTIONS: le processus de ratification de la Convention OPRC (Oil Pollution Preparedness and Response) de 1990 et de son Protocole HNS (Hazardous and Noxious Substances) de 2000 sera lancé afin d'aligner la Belgique sur ses voisins européens. Une étude relative à la mise à jour technique s'impose en premier lieu afin de faire concorder au mieux les moyens et techniques de lutte contre la pollution (qui évoluent rapidement) aux risques. Le trafic maritime a sensiblement augmenté en dix ans et, dans le même temps, le volume et la nature des marchandises transportées. Enfin, le personnel du service Milieu marin, qui s'attelle à cette activité, sera mis en conformité avec les nécessités en termes de capacité d'intervention sur le terrain afin de respecter les standards et obligations internationaux en matière de prévention et de lutte contre les pollutions marines.

2) Les partenariats: en ce qui concerne le déploiement, celui-ci se fait avec l'aide de la Protection civile et de la Défense et avec le concours des services du DAB Vloot de la Région flamande. **ACTION:** l'excellente coopération avec la Protection civile (dans le déploiement des équipements) peut servir d'exemple pour préparer des partenariats opérationnels similaires avec la Défense et la Police.

La transposition de la directive 2004/35 sur le dommage environnemental (principe du «pollueur-payeur») constituait une priorité en 2007. La Loi sur le Milieu marin a été adaptée à cet effet et une partie des dispositions pratiques figure dans un Arrêté Royal paru en novembre '07 qui oblige les exploitants responsables de dommages ou perturbations environnementales à proposer et financer des mesures de réparation. **ACTION:** toutefois, parce que tout n'est pas «réparable», la loi prévoit que ce système pourrait être complété par un autre AR, à établir ultérieurement, pour couvrir la part «non-réparable» des dommages ou des perturbations environnementales. Plusieurs pistes doivent être prises en considération en la matière. Il convient également d'étudier les «modes de compensation» dans un contexte pluridisciplinaire afin qu'ils puissent porter leurs fruits en 2010.

Les coûts liés aux interventions diverses du service Milieu marin (mesures de restriction, de réparation ou encore de prévention) constituent actuellement une «perte nette» car ils ne peuvent pas être facturés aux

worden aangerekend aan de operatoren zoals dit wordt gedaan door de Civiele Bescherming of Defensie. Dit is een paradoxale situatie samen met het feit dat het DG Leefmilieu over het materiaal beschikt en dit ook inzet. ACTIE: het is dus noodzakelijk dat de manier om de kosten te verrekenen wordt onderzocht in het kader van de toepassing van het «vervuiler-betaalt» principe.

Met het oog op het optimaliseren van de alarmsystemen, de informatiesystemen en de systemen voor het beheren van de informatie, zal de dienst Marien Milieu samen met alle partners van de Kustwachtstructuur, actief werken aan **de oprichting en de werking van de Kustwachtcentrale.**

4. COÖRDINATIE

De vier beleidspijlers voor het beheer en de bescherming van het mariene milieu willen wij op een duurzame wijze ontwikkelen. Hiertoe is een gecoördineerde aanpak nodig. Deze rol zal uitgevoerd worden op een transparante, participatieve en pragmatische werkwijze. Alle betrokken federale, gewestelijke, provinciale en lokale besturen worden uitgenodigd om aan deze visie van het marien milieu bij te dragen. Ook de relevante coördinatie-, gebruikers- en belangengroepen worden betrokken bij de realisatie van de Noordzee van de 21ste eeuw.

De eerste minister,

Y. LETERME

opérateurs comme le fait la Protection civile ou la Défense. Cette situation est paradoxale, tout comme le fait que c'est la DG Environnement qui dispose du matériel et le déploie. ACTION: il est donc nécessaire que le mode de récupération des frais soit examiné dans le cadre de la mise en œuvre du principe du «pollueur-payeur».

Afin d'optimiser les systèmes d'alertes, d'information et de gestion de l'information, le service Milieu marin s'attellera activement, dès 2007 et conjointement avec tous les partenaires de la structure de la Garde côtière, à la mise sur pied et au fonctionnement de la Centrale de garde côtière.

4. COORDINATION

Nous voulons développer d'une manière durable les quatre piliers politiques pour la gestion et la protection de l'environnement marin. Une approche coordonnée s'impose à cet effet. Ce rôle sera rempli d'une façon transparente, participative et pragmatique. Toutes les autorités fédérales, régionales, provinciales et locales concernées seront invitées à contribuer à cette vision du milieu marin. De même, les groupements de coordination, d'utilisateurs et d'intérêts seront associés à la concrétisation de la mer du Nord du 21e siècle.

Le premier ministre,

Y. LETERME